

Zbigniew Mogiła

**IMPLEMENTACJA WYTYCZNYCH OECD
JAKO ŚRODEK ZWIĘKSZENIA WKŁADU
PRZEDSIĘBIORSTW WIELONARODOWYCH
W ROZWÓJ GOSPODARCZY POLSKI**

1. Wstęp

Efekt oddziaływania kapitału zagranicznego (głównie korporacji transnarodowych) na szybkość rozwoju gospodarczego Polski wydaje się pozytywny. Nadal istnieje jednak wiele kwestii, które niewątpliwie budzą kontrowersje wokół napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do Polski. Można do nich zaliczyć m.in.:

1. Stosowanie przez przedsiębiorstwa międzynarodowe transferu pricingu (przenoszenia dochodów za pomocą cen transferowych do krajów o niższych stopach podatkowych). Powoduje to pogorszenie się *terms of trade* i obniżenie wpływów podatkowych. W ubiegłych latach liczne spółki z udziałem zagranicznym odnotowały straty. Do takich podmiotów należały m.in. Statoil, ABB, Ford, Carrefour, Volvo, Whirlpool czy Johnson and Johnson. Jest bardzo dziwne, że koncerny produkujące wyroby o światowych markach, przeznaczące ogromne kwoty na reklamę i posiadające wysoką wydajność pracy, ostatecznie są tak nieefektywne, jak np. PKP¹.

2. Niska wartość reinwestowanych zysków uniemożliwiająca zbilansowanie strat inwestorów zagranicznych (np. w 1999 r. reinwestowane zyski pomniejszone o nie pokryte straty wyniosły 453 mln USD).

3. Duży udział kredytów od inwestorów zagranicznych w napływie kapitału ogółem, co oznacza wzrost i tak wysokiego zadłużenia zagranicznego Polski (w ostatnich latach następuje spadek tej tendencji).

4. Silna pozycja negocjacyjna korporacji międzynarodowych wspieranych przez własne rządy (np. w zakresie zwolnień podatkowych), co dyskryminuje mniejsze jednostki gospodarcze.

¹ M. Balicka, *Kolce od róży*, „Polityka” 2000, nr 49, s. 76-77.

5. Pogorszenie stanu środowiska naturalnego przez sprowadzanie „brudnych technologii”.

Niepokoje związane z działalnością przedsiębiorstw ponadnarodowych znajdują potwierdzenie w wynikach ankiety przeprowadzonej przez Centrum Badania Opinii Społecznej na zlecenie PAIZ². Na ich podstawie można stwierdzić, iż opinia publiczna największe zagrożenia upatruje w: upadku konkurencyjnych firm polskich (75% respondentów), wykupie ziemi (68%), wykupie majątku narodowego (65%), uzależnieniu polskiej gospodarki od obcego kapitału (57%), przejmowaniu polskich przedsiębiorstw (55%), transferze zysków za granicę (51%), windowaniu cen na towary (28 %), napływie „brudnych technologii” (17%). Trzeba jednak zauważyć, że w 2000 r. zaobserwowano wzrost pozytywnych ocen dotyczących inwestorów zagranicznych. W 2003 r. ponad połowa badanych (51%) uważała, że obecność kapitału zagranicznego jest dla polskiej gospodarki korzystna. Przeciwnego zdania było 28% ankietowanych. Ponad respondentów (36%) sądziła, że inwestycji zagranicznych jest zbyt mało (zbyt dużo 20%). Zwykle pojawiało się jednak zastrzeżenie, że obcy kapitał nie powinien mieć udziału większościowego w polskich przedsiębiorstwach³.

Narastanie w społeczeństwie zaniepokojenia, a przez to wrogiego nastawienia w stosunku do inwestorów zagranicznych, nie sprzyja napływowi. Niezbędne w związku z tym jest zapobieganie powstawaniu konfliktów oraz pomoc w tworzeniu atmosfery zaufania pomiędzy przedsiębiorstwami wielonarodowymi a miejscową ludnością. Niezwykle ważną rolę w tym zakresie odgrywają wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych. Stanowią one istotny wkład w poprawę klimatu dla inwestycji międzynarodowych, przez co przyczyniają się do ich przyciągania oraz zwiększania wkładu w rozwój gospodarczy i społeczny.

Czym są właściwie wspomniane wytyczne OECD? Otóż można je określić jako pakiet zaleceń kierowanych przez rządy państw (OECD oraz Argentyna, Brazylia, Chile i Słowacja) do przedsiębiorstw transnarodowych. Obejmują one dobrowolnie stosowane zasady i normy odpowiedzialnego zachowania tychże podmiotów i są spójne z przepisami prawa⁴.

Wytyczne stanowią część deklaracji OECD w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych. Występują tu, oprócz takich kwestii, jak zasada narodowego traktowania, nakładanie sprzecznych wymogów na przedsiębiorstwa oraz zachęty i ograniczenia dla inwestorów.

Można stwierdzić, że są one jedynym, wyczerpującym i zaaprobowanym na arenie międzynarodowej kodeksem postępowania przedsiębiorstw wielonarodowych. Odzwierciedlają wartości uznawane przez państwa, z których pochodzi gros światowego wolumenu BIZ (91% napływu BIZ do Polski pochodzi z krajów OECD).

² *Inwestycje zagraniczne w Polsce*, CBOS, Warszawa 2001, s. 28.

³ M. Wenzel, *Kapitał zagraniczny w polskiej gospodarce*, CBOS, Warszawa 2003, s. 2.

⁴ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych*, OECD, Warszawa 2000, s. 17.

Rola rządów (w tym rządu polskiego) ma polegać przede wszystkim na promowaniu i zachęcaniu do korzystania z wytycznych, lecz nie tylko. Muszą one wchodzić w relacje partnerskie z przedsiębiorcami, związkami zawodowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Ich wkład opierać się ma również na zapewnianiu stabilnej polityki makroekonomicznej, wzmocnieniu przestrzegania prawa, stworzeniu efektywnie funkcjonującej administracji publicznej, a także na działaniach reformatorskich.

Warto zauważyć, iż że termin „przedsiębiorstwa wielonarodowe” oznacza tutaj podmioty gospodarcze mające siedzibę na terytorium więcej niż jednego państwa, powiązane ze sobą w sposób umożliwiający koordynację działań⁵. Jednakże wytyczne OECD mogą być również kierowane do małych i średnich firm. Wypełnienie wszystkich zaleceń w ich wypadku może być trudne ze względu na niewystarczające zasoby kapitałowe. Rząd powinien jednak starać się, by adaptowały one zalecenia w możliwie najwyższym stopniu.

2. Główne zasady

Do ogólnych zasad (wytycznych) skierowanych do przedsiębiorstw wielonarodowych zalicza się:

- dążenie do niwelowania sprzeczności pomiędzy działalnością przedsiębiorstw wielonarodowych a trwałym zrównoważonym rozwojem kraju lokaty (Polski); powinny się one przyczyniać do postępu w sferach ekonomicznej, społecznej i ochrony środowiska;
- przestrzeganie praw człowieka w sposób spójny z międzynarodowymi zobowiązaniami polskiego rządu, co dotyczy zarówno pracowników, jak i osób, na które firmy zagraniczne oddziałują w sposób pośredni;
- kreowanie potencjału lokalnego na drodze działalności zgodnej z zasadami zdrowej praktyki handlowej, a także współpracy z miejscową ludnością i biznesem;
- budowanie potencjału ludzkiego przez zatrudnianie i przeprowadzanie szkoleń (ustawiczne kształcenie);
- unikanie praktyki dyskryminacyjnej stosowanej przy zatrudnianiu i awansowaniu pracowników;
- ograniczanie ubiegania się o zwolnienia dotyczące ochrony zdrowia, ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy, podatków itp., jeśli nie są one przewidziane w przepisach prawnych;
- wdrażanie i ulepszanie metod skutecznego zarządzania przedsiębiorstwem;
- stosowanie praktyk z zakresu samoregulacji;
- zaznajamianie pracowników z polityką prowadzoną przez firmę polityką;

⁵ Tamże, s. 20.

- obejmowanie ochroną podejmowanych w dobrej wierze przez pracowników działań alarmujących o zagrożeniach; odnosi się to także do niedyskryminowania pracownika, który wobec braku podjęcia przez firmę odpowiednich działań informuje o zagrożeniu albo łamaniu prawa właściwe organy administracji publicznej;
- zachęcanie partnerów biznesowych (m.in. dostawców, podwykonawców) do stosowania zaleceń wynikających z wytycznych OECD; stopień oddziaływania na partnerów handlowych jest raz większy, raz mniejszy; promowanie wytycznych powinno obejmować przede wszystkim stałe albo bezpośrednie relacje handlowe, a nie jednostkowe albo przypadkowe kontakty; w razie braku możliwości bezpośredniego oddziaływania na partnerów biznesowych należy publikować oświadczenia dotyczące ogólnych założeń polityki przedsiębiorstwa lub uczestniczyć w federacjach biznesowych upowszechniających wytyczne OECD.
- unikanie nieodpowiednich form zaangażowania się w lokalną działalność polityczną;
- wytyczne nie mogą zastępować obowiązujących przepisów prawa i zasad regulacji⁶.

Na takim fundamencie powstały szczegółowe zalecenia ujęte w osiem grup tematycznych, takich jak⁷: jawność informacji, zatrudnienie i stosunki pracy, ochrona środowiska, zwalczanie korupcji, ochrona interesów konsumenta, nauka i technologia, ochrona konkurencji, opodatkowanie.

A. Jawność informacji

Celem tych zaleceń jest pozyskiwanie większego zrozumienia dla działalności przedsiębiorstw wielonarodowych i zwiększenia ich interakcji ze społeczeństwem przez:

- regularne udostępnianie wiarygodnych informacji dotyczących działalności przedsiębiorstwa, jego struktury organizacyjnej oraz wyników finansowych, a także kwestii społecznych i ochrony środowiska;
- stosowanie wysokich standardów w księgowości oraz audytu, co ma dostarczyć obiektywnego i porównywalnego obrazu firmy;
- wdrażanie technologii dających dostęp do informacji wszystkim zainteresowanym stronom (m.in. pracownikom, organom rządowym, udziałowcom, środowisku finansowemu itd.).

B. Zatrudnienie i stosunki pracy

- respektowanie wolności stowarzyszania się (tworzenia związków zawodowych) oraz prawa do negocjowania układów zbiorowych;
- przyczynianie się do zniesienia pracy dzieci;

⁶ Tamże, s. 46.

⁷ Tamże, s. 23-32.

- przeciwstawianie się formom pracy wymuszonej albo przymusowej;
- niedyskryminowanie pracowników pod żadnym względem, zarówno podczas zatrudniania, jak i działalności zawodowej, od przedsiębiorstw oczekuje się równouprawnienia dla kobiet i mężczyzn, jednolitego systemu kryteriów selekcji, wynagradzania, awansowania oraz zwalniania;
- stworzenie pracownikom odpowiednich warunków do opracowania skutecznych porozumień zbiorowych;
- minimalizacja ryzyka wypadków i uszczerbków na zdrowiu przez przestrzeganie norm bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ustawiczne podnoszenie ich standardów;
- przestrzeganie norm postępowania w sferze zatrudnienia oraz stosunków pracy nie mniej korzystnych niż stosowane przez porównywalnych polskich pracodawców (czas pracy i wynagrodzenie);
- zatrudnianie w stopniu optymalnym miejscowej siły roboczej (włącznie z kadrą kierowniczą) i objęcie pracowników programem szkoleń;
- informowanie z wyprzedzeniem przedstawicieli pracowników, a także organów administracji rządowej o planowanych zmianach mogących wpływać na wysokość zarobków lub wielkość zatrudnienia;
- współdziałanie z reprezentantami pracowników oraz z organami rządowymi w celu łagodzenia negatywnych skutków działalności, takich jak np. zwolnienia grupowe;
- niewywierania nacisku na pracowników przez groźbę przeniesienia całości czy części przedsiębiorstwa za granicę albo sprowadzenia siły roboczej z innych państw.

C. Ochrona środowiska

- opracowanie właściwego systemu zarządzania ochroną środowiska, który obejmuje: zbieranie i analizowanie danych dotyczących wpływu działalności firmy na środowisko naturalne, ustalenie priorytetów w zakresie ochrony środowiska, weryfikację i monitorowanie stopnia osiągnięcia celów; posiadanie takiego systemu pozwala łatwiej przekonać udziałowców i społeczeństwo o trosce korporacji o środowisko naturalne oraz przynosi wiele profitów natury ekonomicznej (np. obniżenie kosztów, uniknięcie kar za zanieczyszczanie);
- przekazywanie opinii publicznej odpowiednich informacji o wpływie przedsiębiorstwa na środowisko naturalne, a także o podejmowanych działaniach w zakresie jego ochrony;
- tworzenie planów awaryjnych mających na celu zapobieganie szkodom, zagrożeniom wynikającym z działalności przedsiębiorstwa wielonarodowego dla środowiska naturalnego oraz zdrowia ludzi;
- wdrażanie najnowocześniejszych technologii i procedur, które przynoszą największe efekty na danym terenie;
- prowadzenie własnych badań mających na celu poprawę sytuacji firmy w zakresie ochrony środowiska;

- dostarczanie towarów i usług, które są bezpieczne w użyciu, energooszczędne, nie powodują nadmiernego zużycia zasobów naturalnych, mogą zostać poddane recyklingowi albo usunięciu;
- promowanie wśród klientów „przyjaznego” środowisku wykorzystywania ich produktów i usług;
- odpowiednie przeszkolenie pracowników, np. w zakresie obchodzenia się z niebezpiecznymi materiałami;
- przyczynianie się do rozszerzania koalicji wszystkich podmiotów gospodarczych na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

D. Zwalczanie korupcji

- powstrzymanie się przed wręczaniem (nieuleganie żądaniom) łapówek zarówno przedstawicielom władzy publicznej, jak i pracownikom partnerów handlowych;
- unikanie stosowania zleceń kupna lub umów o usługi doradcze w celu przekazania łapówek;
- adekwatne do rynku wynagradzanie pośredników;
- doprowadzenie do większej przejrzystości działań przez ujawnianie danych dotyczących wywiązywania się przedsiębiorstwa z jego zobowiązań;
- wdrożenie systemu kontroli zarządzania przeciwdziałającemu korupcji oraz systemu rozliczeń w zakresie podatków i finansów zapobiegającemu rozliczeniom nie ewidencjonowanym albo przeprowadzonym na podstawie sfałszowanych dokumentów;
- upowszechnianie wśród własnych pracowników postaw antykorupcyjnych przez szkolenia i procedury dyscyplinarne;
- unikanie przekazywania nielegalnych wpłat kandydatom na stanowiska publiczne albo organizacjom politycznym;
- niedomaganie się łapówek.

E. Ochrona interesów konsumenta

- dostarczanie pełnych i przejrzystych informacji o produkowanych dobrach (zawartość, bezpieczeństwo użytkowania, konserwacja, przechowywanie itp.) dających potencjalnemu konsumentowi dokładny obraz produktu;
- zapewnienie zgodności towarów i usług z normami z zakresu zdrowia i bezpieczeństwa;
- opracowanie efektywnych procedur rozpatrywania wnoszonych przez konsumentów reklamacji bez nieuzasadnionego obarczania ich kosztami;
- zapewnienie poufności co do danych klienta;
- unikanie wprowadzania w błąd konsumentów i stosowania wszelkich praktyk mających znamiona oszustwa;
- współpraca z organami administracji publicznej w celu ograniczenia i usuwania zagrożeń mających swoje źródło w konsumpcji towarów danego przedsiębiorstwa wielonarodowego.

F. Nauka i technologia

- umożliwianie rozpowszechniania się technologii i *know-how* (uwzględniając prawa własności intelektualnej);
- prowadzenie na terenie Polski prac w dziedzinie B+R, zatrudniając przy tym polską kadrę naukowo-techniczną;
- tworzenie i umacnianie kontaktów z miejscowymi uniwersytetami i placówkami badawczymi;
- partycypacja w kosztach projektów badawczych rozwijanych w kooperacji z przemysłem lokalnym;
- wskazywanie na kierunki kształcenia, na które istnieje zapotrzebowanie;
- ustalanie racjonalnych warunków do przyznawania licencji na korzystanie z praw własności intelektualnej w sposób sprzyjający rozwojowi kraju goszczącego;
- dążenie do zgodności działalności przedsiębiorstwa wielonarodowego z założeniami państwa w zakresie rozwoju nauki i technologii.

G. Ochrona konkurencji

- przestrzeganie przepisów prawa ochrony konkurencji, przy czym przedsiębiorstwa wielonarodowe powinny uwzględniać system prawny zarówno kraju goszczącego, jak i państw, w których skutki ich działania będą prawdopodobnie odczuwalne;
- niezawieranie porozumień ustalających ceny na równym poziomie; manipulujących ofertami kupna ustanawiających ograniczenia na produkcję przedsiębiorstwa zakładających podział rynku;
- współpracowanie z właściwymi organami do spraw ochrony konkurencji przez udzielanie im żądanych informacji.

H. Opodatkowanie

- stosowanie się do regulacji prawa podatkowego państwa goszczącego (Polski) oraz współpracowanie z organami skarbowymi przez udostępnianie im określonych informacji;
- wnoszenie wkładu w budowę finansów publicznych przez terminowe płacenie należności;
- stosowanie w transakcjach pomiędzy spółkami tej samej grupy cen, jakie byłyby stosowane pomiędzy niezależnymi podmiotami; ten postulat nabiera szczególnego znaczenia w dobie rosnącej wymiany handlowej na skalę globalną, kiedy ceny transferowe stają się instrumentem osiągnięcia przez przedsiębiorstwa transnarodowe jak najlepszych wyników finansowych; ograniczenie tego proceduru jest zazwyczaj trudne (koszty procesów sądowych); satysfakcjonującym rozwiązaniem zarówno dla państw goszczących, jak i korporacji może być stosowanie wytycznych OECD w sprawie cen transferowych.

3. Krajowy Punkt Kontaktowy

Wytyczne OECD skierowane są do przedsiębiorstw wielonarodowych, jednakże bardzo istotną rolę odgrywają tutaj rządy państw goszczących. Przyczyniają się one do wzrostu skuteczności procedur realizacyjnych przez działalność krajowych punktów kontaktowych (KPK). Czym są właściwie KPK? Otóż są to jednostki powołane przez rządy wykonujące następujące zadania: prowadzenie działalności promocyjnej, odpowiadanie na zapytania oraz prowadzenie dyskusji ze stronami zainteresowanymi we wszystkich kwestiach dotyczących wytycznych OECD. Mogą funkcjonować dzięki osobie urzędnika państwowego albo biura administracji rządowej. Ich skład uzupełniany jest niekiedy przez przedstawicieli środowiska biznesu, organizacji pracowniczych i innych zainteresowanych stron mogących przyczynić się do skutecznego funkcjonowania wytycznych OECD. W Polsce na mocy decyzji Rady Ministrów (2001 r.) Krajowy Punkt Kontaktowy został powołany w Państwowej Agencji Inwestycji Zagranicznych (obecnie Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych – PAIiIZ).

Działalność KPK powinna być zgodna z kryteriami:

- **Widoczności.** Rząd powinien publikować informacje o KPK, a także uczestniczyć w jego promocji. Może się to odbywać przez organizowanie różnego rodzaju seminariów i spotkań dotyczących wytycznych OECD.
- **Dostępności.** Możliwość łatwego skorzystania z usług KPK podnosi znacznie skuteczność jego funkcjonowania. Niezwykle istotną sprawą jest łączność elektroniczna umożliwiająca realizację zadań (np. odpowiedzi na zapytania) w sposób efektywny.
- **Przejrzystości.** Klarowne i pozbawione nieudomówień działanie KPK tworzy atmosferę wzajemnego zaufania i ułatwia realizację zadań.
- **Odpowiedzialności.** Uczestnictwo w roli pośrednika między przedsiębiorstwami wielonarodowymi a społeczeństwem popularyzuje rolę KPK i tym samym wystawia go na publiczny osąd⁸.

Kwintesencją działalności Krajowego Punktu Kontaktowego jest jego działalność informacyjno-promocyjna. W związku z tym KPK powinien:

- upowszechniać i udostępniać (w wielu językach) wytyczne OECD przez zastosowanie różnorodnych środków przekazu, w tym Internetu;
- współpracować ze środowiskiem biznesu, organizacjami pracowniczymi i innymi zainteresowanymi stronami w celu uwypuklenia znaczenia wytycznych OECD;
- odpowiadać na zapytania odnoszące się do wytycznych kierowane przez rządy państw dotychczas ich nie stosujących, inne krajowe punkty kontaktowe; środowisko biznesu, organizacje pracownicze, przedstawicieli opinii publicznej oraz organizacje pozarządowe.

⁸ Tamże, s. 40.

KPK pełni też ważną rolę w rozstrzyganiu kwestii spornych związanych z realizacją wytycznych. W takich sytuacjach KPK tworzy forum dyskusyjne i służy pomocą zainteresowanym stronom. Owa pomoc przejawia się przede wszystkim w: występowaniu o doradztwo do właściwych organów (np. rządowych); zasięganiu rady u KPK mających swoje siedziby w innych państwach; proponowaniu ułatwionego dostępu do takich procedur, jak: postępowanie rozjemcze albo mediacyjne; wydawanie rekomendacji w sprawie wykonywania wytycznych OECD.

Warto także wspomnieć o działalności Komitetu ds. Inwestycji Międzynarodowych i Przedsiębiorstw Wielonarodowych (CIME). Jest on organem OECD odpowiedzialnym za nadzorowanie funkcjonowania wytycznych oraz innych elementów wspomnianej już wcześniej deklaracji w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych.

Obowiązki CIME w zakresie wytycznych OECD skupiają się na kilku zasadniczych aspektach:

- a) organizowaniu wymiany opinii w sprawach związanych z wytycznymi; dotyczy to również krajów, które nie zobowiązały się do ich wdrażania;
- b) udostępnianiu objaśnień do tekstu wytycznych w celu zapewnienia jednolitości ich interpretacji we wszystkich stosujących je krajach;
- c) organizowaniu wymiany opinii w sprawie działalności KPK; ma to na celu zwiększenie ich skuteczności (przez kierowanie zaleceń);
- d) składaniu raportów Radzie OECD w zakresie wdrażania wytycznych;
- e) występowanie o konsultacje do ekspertów we wszelkich kwestiach, których dotyczą wytyczne OECD;
- f) rozpatrywaniu sprawozdań KPK.

Można się spodziewać, iż polski Krajowy Punkt Kontaktowy będzie skutecznie uzupełniał prace PAIiIZ, polegające na identyfikowaniu inwestorów, zachęcaniu ich oraz pełnej obsłudze firm. Nie do przecenienia jest też jego rola w zakresie polepszania klimatu inwestycyjnego w Polsce oraz pozytywniejszego postrzegania inwestycji zagranicznych przez polskie społeczeństwo.

4. Podsumowanie

Oddziaływanie inwestorów zagranicznych na polską gospodarkę nacechowane zarówno pozytywnie, jak i negatywnie wywołuje często skrajne reakcje opinii publicznej. W związku z tym niezwykle istotną rzeczą, oprócz tworzenia korzystnych ram prawnych, jest również kształtowanie nieantagonistycznych stosunków pomiędzy przedsiębiorstwami wielonarodowymi a ich otoczeniem biznesowym i społeczeństwem. Osiągnięcia tego celu ma służyć wdrażanie wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych.

Zarówno implementacja (przez KPK) wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, jak i tradycyjne środki przyciągania inwestorów zagranicznych wpisują się w szeroko pojętą politykę państwa polskiego w zakresie stymulowania

BIZ. Przedsięwzięcia o charakterze legislacyjnym (ustawy, rozporządzenia), zwłaszcza ekonomicznym (zachęty podatkowe, granty) odgrywają bezpośrednią rolę. Stanowią trzon strategii zwiększania napływu podmiotów zagranicznych. Wdrażanie wytycznych jest zaś bardziej subtelnym instrumentem, który w dłuższym okresie przynosi zdecydowane korzyści dla firm zagranicznych, skłaniając je tym samym do większego wkładu w rozwój gospodarczy Polski. Razem wymienione środki tworzą mechanizm, którego ostatecznym celem jest wykreowanie jak najbardziej sprzyjających warunków dla obcego kapitału i przez to przyciągnięcie możliwie dużego wolumenu BIZ. Aby mechanizm ten funkcjonował odpowiednio, potrzebne jest jego konsekwentne kształtowanie i ulepszanie. Niezwykle pomoce w tym względzie jest uwzględnianie ocen, spostrzeżeń i uwag samych podmiotów zagranicznych. Pozwala to bowiem ukierunkować dokonywane zmiany w sposób najbardziej efektywny.

Literatura

- Balicka M., *Kolce od róży*, „Polityka” 2000, nr 49.
 Durka B. (red.), *Inwestycje zagraniczne w Polsce*, IKCHZ, Warszawa 2001.
Inwestycje zagraniczne w Polsce, CBOS, Warszawa 2001.
The OECD Guidelines for Multinational Enterprises, OECD, Paryż 2000.
 Wenzel M., *Kapitał zagraniczny w polskiej gospodarce*, CBOS, Warszawa 2003.
 World Investment Report 2004, UNCTAD, Geneva 2004.
Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, OECD, Warszawa 2000.

IMPLEMENTATION OF THE OECD GUIDELINES AS A MEANS OF INCREASE OF MULTINATIONAL ENTERPRISES CONTRIBUTION TO THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF POLAND

Summary

The purpose of this paper is to present the OECD Guidelines for multinational enterprises as a means of the policy of Poland in the field of FDI. The impact of multinationals on the development of most countries all over the world is hard to deny. It involves Poland too. However, the increasingly growing economic power of multinational enterprises is the source of many doubts about the role of FDI in Polish economy. The government and society are concerned – among other things – about transfer pricing and a possibility of liquidation of Polish companies. It is important to enact rules and norms to create a favourable climate for foreign investors. This role seems to be played by the OECD Guidelines for multinational enterprises, which are recommendations addressed by governments to multinationals. They provide voluntary principles and standards for responsible business conduct consistent with applicable laws. Implementation of the Guidelines is an element of the Polish policy for attracting and supporting foreign investors. One may say it contributes to the harmony between